

FEB 13

DÉLMAGYARORSZÁG

331.97

244
Budapest

Pro Urbe kitüntetések

Budapest felszabadulásának 34. évfordulója alkalmából hétfőn a városházán ünnepi külsőségek között adták át a fővárosi tanács *Pro Urbe aranyérmeit*. Az ünnepségen megjelent *Polinszky Károly* oktatási miniszter, *Schultheisz Emil* egészségügyi miniszter, *Méhes Lajos*, a budapesti pártbizottság első titkára és *Tóth Dezső* kulturális miniszterhelyettes is.

Pro Urbe kitüntetést kapott *Fiam Adrienne*, a Veres Pálné Gimnázium igazgatója, *Györke László* sütőmunkás, a Fővárosi Sütőipari Vállalat dolgozója, *Katona Imre*, az Elnöki Tanács titkára, *Kelen Béla*, az Esti Hírlap főszerkesztője, *dr. Steiner Katalin*, a Péterfy Sándor utcai Kórház csoportvezető főorvosa és a Tátrai-vonósnégyes: *Tátrai Vilmos*, *Banda Ede*, *Konrád György* és *Várkonyi István*. (Budapest felszabadulási évfordulójáról írásunk a 3. oldalon.)

Budapest 34 éve szabad

Arról az emlékezetes februári napról, amelyet ma ünnepelünk, alighanem kevesen számoltak be olyan hitelesen, mint az egyik legkiválóbb szocialista író, Nagy Lajos. Pincenaplójában így írja le a felszabadulás első perceit, amikor megpillantotta a szovjet katonákat Budapest utcáin: „Maflán álltam a kapuban. Örültem. De előre, már régóta úgy képzeltem el az első találkozást, hogy egymásnak esünk, és átöleljük egymást. Az ölekezés elmaradt, mivelhogy ölekezésnél kettőn áll a vásár. Pedig szép lett volna.”

Igen, így álltak akkor az emberek; tétován, szinte föl sem fogva, hogy a történelem egyik legvéresebb, legszörnyűbb korszaka végéhez közeledik. Pedig 1945 első napjaiban a magyar főváros pincékbe húzódott lakossága előtt — hacsak nem volt valaki mindenbe belenyugvó fatalista vagy álmodozó fantaszta — már nem lehetett kétséges: a háború sorsa eldöntött. A nyugat felé nyomuló Vörös Hadsereg feltartóztathatatlannal tört előre a menekülő ellenség nyomában; csak idő kérdése volt, hogy mikor teljesedik be a történelmi igazságszolgáltatás, mikor jön el a végső győzelem, mikor omlik össze végérvényesen a náci hadigépezet, mikor idézheti a diadalittas angol sajtó Shakespeare szavait: „The day is ours, the bloody dog is dead” — „Miénk a nap, a véres kutya meghalt.”

De a bombázások és harcok elől a pincékbe menekült, éhező, lerongyolódott lakosságnak még sokáig kellett a halál árnyékában várnia a sorsdöntő pillanatra.

A hírek — a megbízhatatlan, ellenőrizhetetlen hírek — csak szórványosan jutottak le a föld alá, s természetesen a szovjet hadmozdulatokról szóltak, a közeledő ismeretlen katonákról, akiktől rettegett az, akinek meg volt rá az oka, s akiket lélegzetvisszafojtva várt, aki a szabadságot várta. A pillanat 1945. február 13-án jött el. A romhalmazzá vált főváros népe fölbotorkált a pincékből; ujjongva vagy kissé értetlenül; megilletődve, elfásultan vagy kitörő örömmel, halottainak és eltűnt hozzátartozóinak hiányától meggyötörten — de mindenképpen azzal a tudattal: szabad.

A napló utolsó szavai azonban még a szabadság friss mámorában is arra intenek, hogy nem elég elnyerni a szabadságot, élni is kell vele, s meg kell őrizni: „Szakadatlanul résen kell lenni. Hosszú ideig, talán egész életünkön át.”